

Csepli György – Prazsák Gergő

Új technológiák- kommunikációs rétegződés- társadalmi státusz

Az új kommunikációs technológiák jelentékeny mértékben kitágították azt a kört, amelyen belül az emberek egymást elérhetik és kommunikálhatnak egymással. A kommunikáció révén keletkezett hálózatok azonban nem légtérben jönnek létre és működnek. Azoknak a társadalmi beágyazottsága, akik igénybe veszik és kommunikációs célra használják a mobiltelefont és az internetet, eleve adott. Ebben a cikkben azt vizsgáljuk, hogy a mai magyar társadalomban a társadalmi státusz néhány változója, mindenekelőtt a nem, az életkor, a település és a gazdasági aktivitás (azon belül a foglalkozás) milyen összefüggésben van az emberek között az új kommunikációs technológiák használata révén kialakított és fenntartott emberek közötti kapcsolatokkal. Feltételezzük, hogy a kommunikációs hálózatban résztvevő személyek kapcsolatainak száma és kommunikációs aktivitása egyenlőtlen megoszlást mutat, és nem független a társadalmi státusz egyes mutatóitól.

Adataink egy 2008 májusában végzett kérdőíves kutatásból származnak¹, melynek során ezer internetezőt személyes megkérdezés útján többek között arról faggattunk, hogy hány név van mobiltelefonjuk (mobiltelefonjaik) memóriájában, hány hívást kezdeményeznek és fogadnak átlagosan egy nap, hány név van e-mail címtárukban, s mekkora elektronikus postaforgalmat bonyolítanak le. Azt is megkérdeztük, hogy jellemzően kik a hívottak, illetve a címzettek, és velük általában kik keresik a kapcsolatot. Járulékosan érdeklődtünk az SMS révén, valamint a hagyományos postai úton folytatott kommunikációjuk mintái iránt is.

¹ „Kérdőíves vizsgálatot végeztünk a 15 év feletti, legalább hetente egyszer internetet használó, otthoni internet-hozzáféréssel rendelkező magyar állampolgárok körében. Az adatfelvételt Szonda-Ipsos 2008. május 10. és június 2. között végezte, a mintába összesen 1000 megkérdezett került. A piackutató intézet számos terméke nagymintás vizsgálatokra épül (pl. Nemzeti Médiaanalízis), így ezekből a reprezentatív vizsgálatokból válogatták ki a mintába került személyeket (a kiválasztás két szempontja: az otthoni szélessávú internet-hozzáférés, illetve a legalább heti rendszerességű internethasználat volt). A korábbi teljes népességre kiterjedő vizsgálatok alapján az internetezők alapsokaságának demográfiai jellemzőiről ismert információk segítségével biztosítani lehetett a 'kvázi-reprezentativitást'. Ennek megfelelően kerültek kialakításra a súlyok is. A súlyozásnál iterációs eljárást alkalmaztak, ami egyrészt a mintavételből eredő aránytalanságokat hivatott kiegyensúlyozni, másrészt pedig a populáció arányait állítja be a mintában. A súlyozás kétdimenziós keresztábrákkal iterált 8 cikluson keresztül nem, életkor, iskolai végzettség, településtípus és régió dimenziókban. A továbbiakban ezt a kvázi-reprezentatív mintát, reprezentatív mintaként említjük.” Csepli, Gy., Prazsák, G. 2008. eKultúra. In: szerk. Kolosi Tamás, Tóth István György. *Társadalmi Riport 2008*. Budapest, TÁRKI. 452.o.

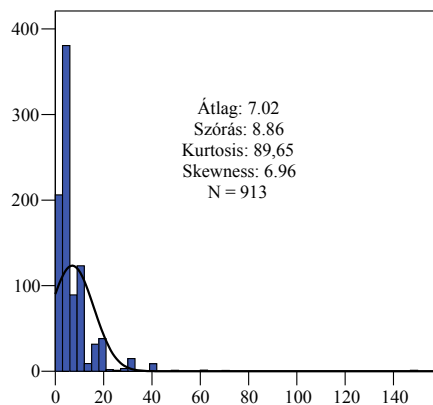
Kapcsolati performancia

A minta 98 %-a igenlően válaszolt arra a kérdésre, hogy van-e saját használatú mobiltelefonja. Átlagosan több mint hét éve használják ezt a kommunikációs eszközt. A többség (56 %) a kártyás megoldást választja, nincs előfizetése.

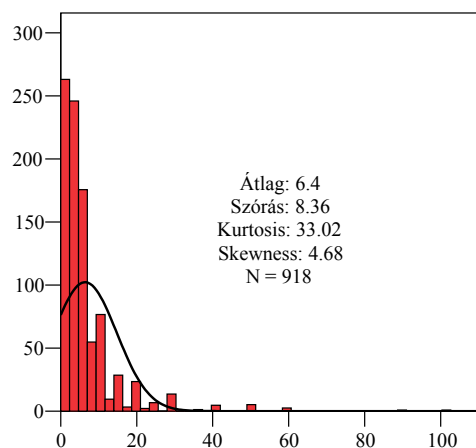
A mobiltelefont beszélgetésre mindenki, SMS küldésére és fogadására majdnem mindenki (92 %) használja. Egyéb kommunikációs alkalmazása (Skype, MMS, e-mail) nagyon ritka.

Egy mobiltelefon-tulajdonos egy átlagosnak tartott napon 6-7 személyt hív fel, s őt is nagyjából ennyien keresik. Az egyes mobiltelefon-tulajdonosok telefonjaiban átlagosan 103 név van.

1. ábra: „Önt egy átlagos hétköznapon kb. hány ember hívja fel mobilon?”

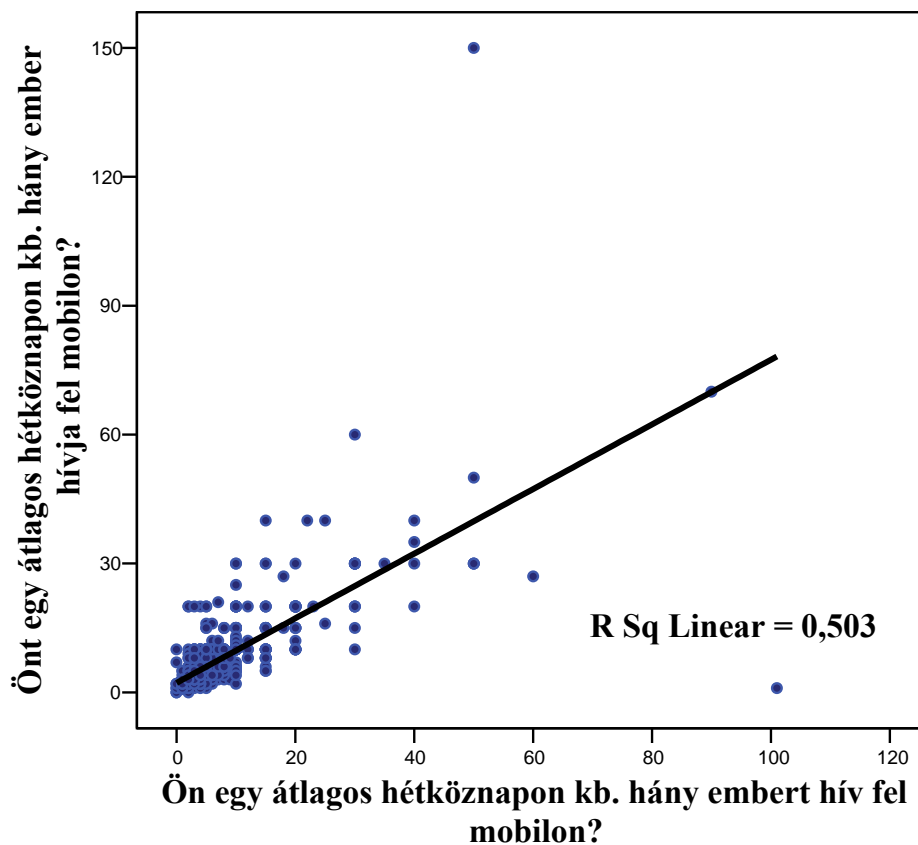

2. ábra: „Ön egy átlagos hétköznapon kb. hány embert hív fel mobilon?”

Az 1. és a 2. ábra alapján nyilvánvaló, hogy a megkérdezettek mobiltelefonos kommunikációs aktivitása jelentős egyenlőtlenégeket mutat. Mindkét hisztogramról megállapítható, hogy eltér a normális eloszlástól (elegendő csak a referenciaként megadott normális eloszlás görbéjéhez hasonlítani a mért eloszlást).² A mintába kerültek 70 %-a a minta átlagánál kevesebb hívást fogad naponta, s a minta 30 %-a fogadja az összes bejövő hívás 65 %-át. Hasonló a helyzet, ha a kezdeményezett hívásokat nézzük. Itt is azt látjuk, hogy az aktivitás egyenlőtlenül oszlik meg, hiszen a teljes minta 30 %-a kezdeményezi az összes napi hívás 67 %-át.

3. ábra: Fogadott és kezdeményezett hívások

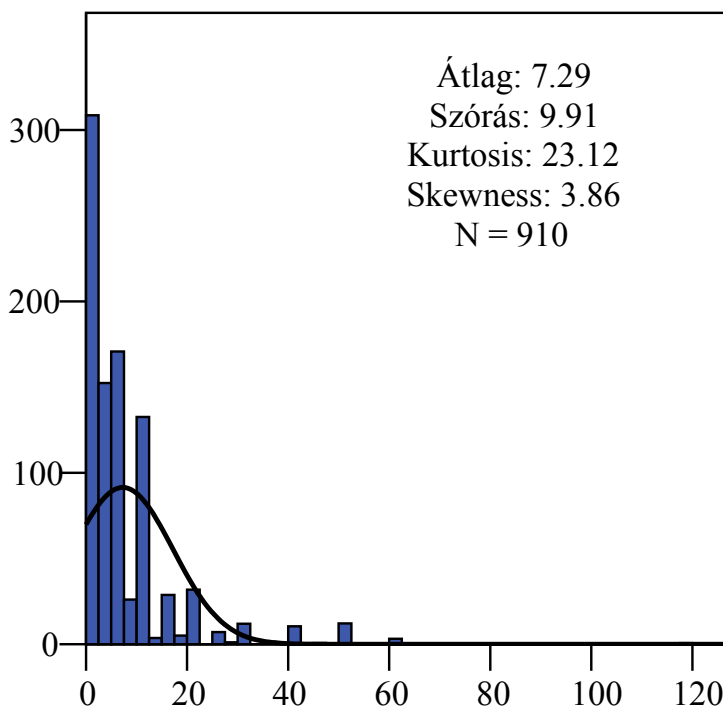
A fogadott és a kezdeményezett hívások összefüggését lineáris regresszió-analízis segítségével vizsgáltuk. A 3. ábra mutatja az eredményt, miszerint a fogadott és a kezdeményezett hívások között erőteljes az összefüggés. Akik sok hívást fogadnak egy átlagos hétköznapon, azok sokat is kezdeményeznek.

² Mind a fogadott, mind a kezdeményezett hívások esetében csúcsosabb és jobbra ferdülő eloszlást láthatunk.

A mintába került személyek 95 %-a rendelkezik egy vagy több önálló e-mail címmel. Az internetes kapcsolatokat a megkérdezettek zöme ADSL (46 %) vagy kábelhálózat (49 %) révén bonyolítja. Otthoni szélessávú internet-kapcsolattal átlagosan három éve rendelkeznek a felhasználók.

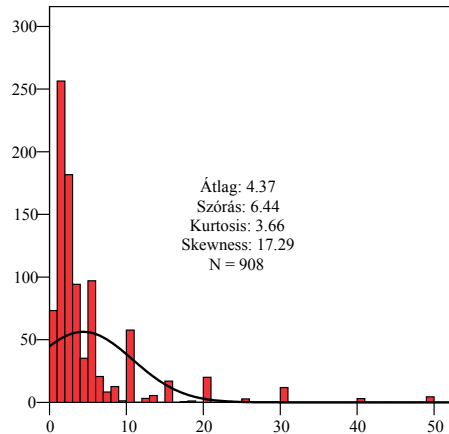
Megkérdeztük, hogy ki milyen gyakorisággal és mekkora személyi körrel bonyolít le elektronikus úton postaforgalmat. Egy átlagos nap átlagos forgalma más és más aszerint, hogy a küldött vagy a kapott levelek számát nézzük. Az elektronikus levelezők több levelet kapnak, mint amennyit küldenek. Átlagosan 7 levelet kapnak, s 4 levelet küldenek. A minta eloszlását a kapott e-mail üzenetek szerint a 4. ábra, a küldött üzenetek számát nézve pedig az 5. ábra mutatja be.

4. ábra: „Ön hány e-mailt kap átlagosan egy nap (a levélszemetet, a SPAM-et leszámítva)?”

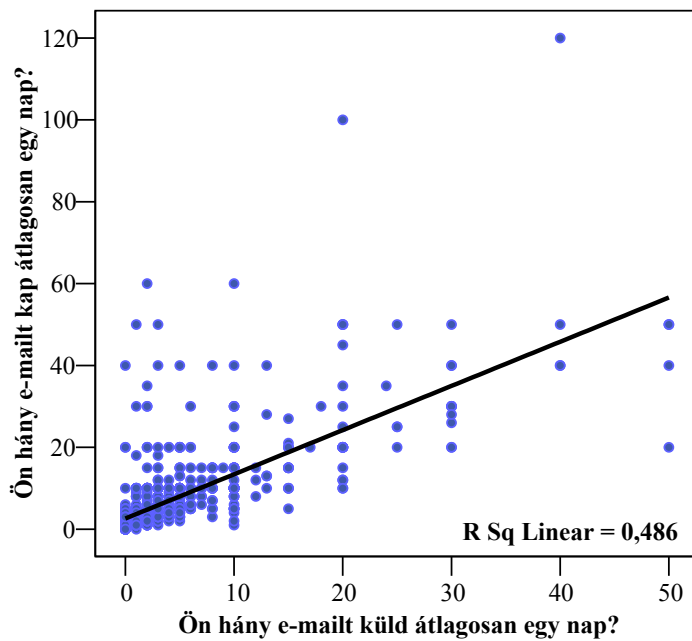
A megkérdezettek 72 %-a az átlagnál kevesebb, 28 %-a az átlagnál több üzenetet kap elektronikus úton, ami arra utal, hogy viszonylag kevesen vannak, akik sok üzenetet kapnak, és sokan, akiknek kevés üzenetet küldenek.

5. ábra: „Ön hány e-mailt küld átlagosan egy nap?”

A küldött üzenetek megoszlása hasonló tendenciát mutat, a kapott üzenetekéhez. Ebben az esetben is van egy aktív kisebbség (29 %), melynek tagjai sok üzenetet küldenek, míg a többség kevés üzenetet küld.

6. ábra: Kapott és küldött e-mail üzenetek

A lineáris regresszió-analízis eredményei szerint a küldött és a kapott e-mail üzenetek száma között erős kapcsolat van. A mintába került személyek napi átlagos levélforgalma 11-12 üzenetváltás. A kommunikációs egyenlőtlenség bizonyítéka, hogy a teljes minta 30 %-a bonyolítja le az elektronikus levélforgalom 70 %-át

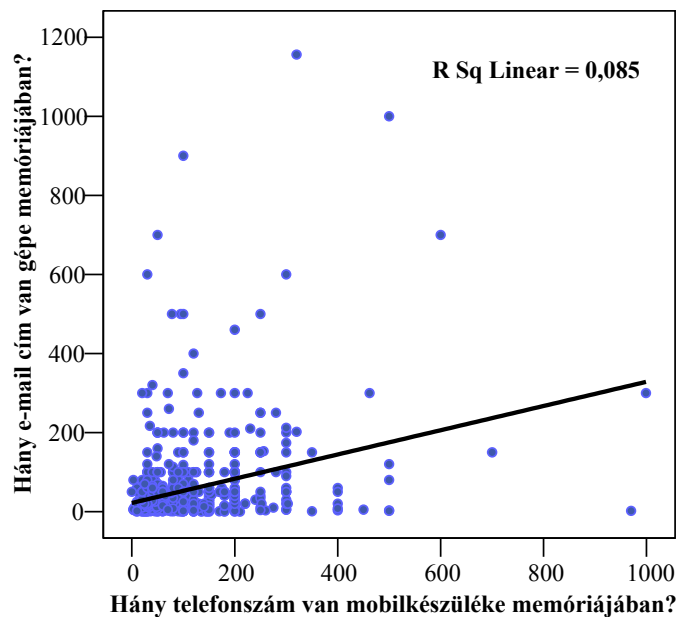
Az egy főre eső elektronikus levélforgalom adatai azt mutatják, hogy a legaktívabb levelezők sem kapnak naponta 120 levélnél többet, s nem kapnak 50 levélnél kevesebbet. A legaktívabb beszélgetőket maximum 150 személy hívja fel egy átlagos napon, s ők 150 személyt hívnak. Ezek a számok meglepő hasonlóságot mutatnak Dunbar adataival, aki szerint az ember neokortexének kapacitása alapján körülbelül 150 fős csoportokban kellene élnünk. Dunbar megállapítása szerint a „szociális agy” korlátozza, hogy egy ember hány másik emberrel képes a pusztán ismeretségen túlmutató kapcsolatot fenntartani.³ Ez a korlát a jelek szerint az új infokommunikációs technológiák által elvileg végtelenre nyitott hálózatokon belül is érvényes. Az internet és a mobiltelefon kommunikációs lehetőségei által teremtett szociális tér méretei nem haladhatják meg az emberré válás során kialakult „szociális agy” által támasztott kognitív korlátokat. A kiscsoportok létszámproblémáit tárgyaló szociálpszichológusok megállapításai szerint azoknak az egyéneknek a száma, akikkel szoros formális vagy informális kapcsolatot tartunk fenn, nem haladhatja meg a kilencet. A Dunbar által megállapított 150 fős létszámon belül a kapcsolat intenzitása szerint koncentrikus körök alakulnak ki. Az első koncentrikus kör létszámhatára 35 fő. A következő – kiterjedtebb, de felületes kapcsolattartásra még módot adó – kör létszáma 80-100 fő között mozog.

Kapcsolati kompetencia

A mobiltelefon memóriájában vagy az elektronikus levélforgalmat lebonyolító számítógép címtárában tárolt nevek száma jól jelzi az emberek kapcsolati körének nagyságát. Ezt a kört nevezzük *kapcsolati kompetenciának*, ami persze nem zárja ki, hogy valaki olyanokkal is kommunikáljon, akiknek az elérhetőségei nincsenek benne az általa használt gépek memóriáiban. A minta tagjainak mobiltelefonjaiban átlagosan száz személy hívószáma található. Az elektronikus postaforgalom során létrejött címtár átlagos terjedelme (53 cím) ennél jóval kisebb.

³ Dunbar, R. I. M. 2006. Vannak-e kognitív korlátai az e-világnak? *Világosság* 6-7. 150. o.

7. ábra: Kapcsolati kompetencia

A mobiltelefon memóriájában tárolt hívószámok, és az elektronikus postaforgalmat lebonyolító számítógép címtárában tárolt címek mennyisége között azonos irányú szignifikáns kapcsolat van. A regressziós egyenes alatt azok találhatóak, akiknek a kapcsolati kompetenciája inkább a mobiltelefonos kommunikáción alapul, míg az egyenes felett elhelyezkedőké inkább az elektronikus levelezésre épül.

Az új kommunikációs technológiák igénybevétele szerint a következő négy csoportot különböztetjük meg.⁴

1. A *kontaktokraták* mind a címlistájukban szereplő e-mail címek, mind a mobiltelefonjukon tárolt hívószámok mennyiségét tekintve a minta felső 30%-ába tartoznak. A teljes minta 9 %-a sorolható ebbe a csoportba. Az átlagos napi e-mail-forgalom itt 27 üzenet, az átlagos napi mobiltelefon-forgalom pedig 21 hívás. A legaktívabb kontaktokraták sem lépik át a Dunbar-féle csoportthatárt.

2. A *levelezőknek* sok e-mail címük van, de kevés mobiltelefonszámot tárolnak. A teljes minta 13 %-a tartozik ebbe a csoportba, melynek tagjai – nem meglepő módon – naponta sok

⁴ A kapcsolati kompetenciát mérő, a gépek memóriájában található mobiltelefonszámok és e-mail címek alapján a mintát négy csoportba soroltuk. Az adathiányként értelmezett válaszok (nem válaszol, nem tudja etc.) a teljes minta 29.5 %-át teszik ki.

(átlagosan 16) levelet fogadnak és küldenek, viszont ritkán (naponta átlagosan 14 alkalommal) telefonálnak.

3. A *beszélgetők* körében viszonylag kevés e-mail címet, de sok tárolt mobiltelefonszámot találunk. A minta 12 %-a esik ebbe a csoportba, melynek tagjai átlagosan naponta csak 9 elektronikus levelet küldenek és fogadnak, de 19 telefonbeszélgetést folytatnak.

4. A *kontaktproletárok* mind az e-mail címek, mind a mobiltelefonszámok mennyisége alapján az alsó 70 %-ba tartoznak. A teljes minta 37 %-a került ebbe a csoportba. Az ide tartozók napi e-mail forgalma átlagosan 8 levél, míg mobiltelefon-beszélgetéseik száma napi átlagban 11.

A fentiekből kirajzolódó 70:30 arány kissé eltér a 80:20-as aránytól, amelyet Pareto a gazdasági egyenlőtlenségek elemzése alapján állított fel.⁵ Barabási Albert-László szerint ez az úgynevezett Pareto szabály a jelenségek széles körére érvényes: „a profit 80 %-át az alkalmazottak 20 %-a termeli meg, a döntések 80 %-a a megbeszélések idejének 20 %-a alatt születik meg, és így tovább. Kiderült, hogy ez a szabály az élet sok területén érvényes. Például a bűnözők 20 százaléka követi el a bűncselekmények 80 százalékát.” Barabási saját vizsgálatai szerint a világhálón a hiperhivatkozások 80 %-a a weblapoknak csupán 15 %-ára mutat, a tudományos közleményekben megjelenő hivatkozások 80 %-a a kutatóknak csak 38 %-ára jut, s a hollywoodi kapcsolatok 80 %-a a színészek 30 %-ához tartozik.⁶

1. táblázat: A minta megoszlása kommunikációs rétegződés szerint

	Napi átlagos e-mail forgalom	Napi átlagos mobiltelefon-hívás forgalom
Kontaktokraták (N=91)	26.7	20.99
Levelezők (N=125)	16.3	14.2
Beszélgetők (N=119)	9.37	18.78
Kontaktproletárok (N=371)	7.98	10.56
Eta ² (F próba szig.)	0.164 (0.00)	0.058 (0.00)

⁵ Pareto, V. 1906. *Manuale di Economica Politica con una Introduzione alla Scienza Sociali*. Milano: Società editrice libraria.

⁶ Barabási A-L. 2008. *Behálózva. A hálózatok új tudománya*. Ford. Vicsek Mária. Budapest: Helikon. 75.o.

Objektív és szubjektív kommunikációs státusz

A gépileg tárolt kapcsolati kör nagyságával mért objektív kommunikációs státuszt érdemes összevetni a szubjektív kommunikációs státusz mutatójával mért helyzettel. Ez utóbbi jellemzőt a válaszadók önbesorolását firtató kérdés segítségével vizsgáltuk: arra kerestük a választ, hogy kulturális témákban véleménykövetőnek vagy véleményirányítónak tartják-e magukat.

A minta 58 %-át alkották azok, akik saját magukat a véleménykövetők közé sorolták, elfogadva önmagára jellemzőként azt a leírást, miszerint „*mielőtt véleményt alkotna kulturális kérdésekben, figyelmesen meghallgatja mások véleményét*”. A kisebbség (38 %) azt a meghatározást fogadta el önmagára érvényesnek, miszerint „*önállóan alkot véleményt kulturális kérdésekben, melyet mások figyelmesen meghallgatnak*.” (A válaszadók 4 %-a nem nyilatkozott ebben a kérdésben).

2. táblázat: Objektív és szubjektív kommunikációs státusz

	Véleménykövető	Véleményirányító	Összesen
Kontaktokraták (N=91)	39.3%	60.7%	100%
Levelezők (N=125)	55.6%	44.4%	100%
Beszélgetők (N=119)	64.3%	35.7%	100%
Kontaktproletárok (N=371)	66.4%	33.6%	100%

χ^2 értéke: 23,83, df.: 3, szig. 0.000

Cramer V: 0.186

A 2. táblázat egyértelműen mutatja, hogy a *kontaktokraták* többsége véleményirányító szerepben látja magát, míg a véleménykövetés a *kontaktproletárok* körében a legnagyobb arányú. A véleményirányítók a *levelezők* között többen, a *beszélgetők* csoportjában kevesebben vannak.

A kommunikációs rétegződés szerkezete arra utal, hogy távolról sem beszélhetünk egyenlőségről vagy egyenletes megoszlásról, sem az e-mail üzenetek vagy mobiltelefonon lebonyolított hívások útján kifejtett kommunikációs aktivitás, sem pedig a szubjektív kommunikációs státusz tekintetében. Ezek az eredmények azt bizonyítják, hogy az új technológiák által teremtett kommunikációs rendszert nem a véletlen irányítja. Minden

bizonytal önszervező rendszerről van szó, amely azonban nem teljesen autonóm, hanem függ más, hasonló alapokon kialakuló, de nem kommunikációs társadalmi rendszerektől. Feltevésünk szerint a kommunikációs egyenlőtlenség beágyazódik a társadalmi egyenlőtlenségek tágabb rendszerébe. A következőkben ezt a feltevést vizsgáljuk.

Kommunikációs státusz - társadalmi státusz

A kommunikációs státuszcsoporthoz életkor szerinti összetételét tekintve azt látjuk, hogy a *levelezők* átlagos életkora a legmagasabb (39 év), s a legfiatalabbak a *kontaktproletárok* (32 év). E két szélső érték között helyezkednek el a *kontaktokraták* és a *beszélgetők*, akiknek az átlagos életkora között nincs különbség (35 év mindkét csoportban).

3. táblázat: Kommunikációs státusz és a lakóhely településtípusa.

	Főváros (N=186 26.4%)	Város (N=376 53.4%)	Község (N=142 20.2%)	Összesen (N = 704 100%)
Kontaktokraták (N=90)	27.8%	61,1%	11,1%	100%
Levelezők (N=125)	38.4%	40,8%	20,8%	100%
Beszélgetők (N=118)	12,7%	75,4%	11,9%	100%
Kontaktproletárok (N=371)	26,4%	48,8%	24,8%	100%

χ^2 értéke: 43.82, df.: 6, szig. 0.000

Cramer V: 0.176

A 3. táblázat adatai szerint – a 4. lábjegyzetben értelmében meghatározott adathiányos esetekkel – korrigált mintában mindegyen negyedik megkérdezett Budapesten él (186 fő); városokban élnek a legtöbben (53.4%), míg a községekben élők a legkevesebben (20.2%). Továbbmenve megállapítható, hogy minden kommunikációs státusz esetében a falusi lakóhely a legritkább, de különösen ritka a *kontaktokrata* és a *beszélgető* státusz esetében. A helyzet fordított a *kontaktproletárok* esetében. A kommunikációs státuszok megoszlása tehát markáns összefüggést mutat a lakóhellyel is. A *kontaktokraták* és a *beszélgetők* abszolút többsége városokban él, a *levelezők* esetében a fővárosiak jelentősen túlréprezentáltak, míg a *beszélgetők* körében a fővárosiak viszonylag kevesen vannak.

A megkérdezettek anyagi háttérét – megbízható és érvényes jövedelmi adatok hiányában – a háztartásokban meglévő kommunikációs technológiai eszközök számával mértük. Összesen

20 ilyen felszerelési tárgyat vettünk fel a listába, melynek minden egyes darabjáról megkérdeztük, hogy van-e a háztartásban. Az eredményeket a 4. táblázat mutatja be.

4. táblázat: A háztartások felszereltsége régi és új kommunikációs technológiai eszközökkel

<i>Eszköz</i>	<i>Az eszközzel rendelkezők aránya (%)</i>
Televízió	96
Asztali PC	93
DVD lejátszó	89
Digitális fényképezőgép	70
Nyomtató	70
MP3 lejátszó	67
Vezetékes telefon	66
Videomagnó	66
HI-FI torony	58
Webkamera	46
Scanner	39
Házimozi	33
Hordozható rádió	33
DVD felvevő	29
Digitális kamera	27
Notebook	25
Diafilmvetítő	18
GPS	16
WiFi	13
Projektor	6

A háztartás felszereltségi indexének kialakításakor csak azokat az újabb technológiai eszközöket vettük figyelembe, melyeknek az előfordulási gyakorisága 50 % alatt maradt.⁷ Ezek közül átlagosan háromféle eszköz található meg a mintába került személyek háztartásában. A kommunikációs státusz és a háztartás új kommunikációs technológiai eszközökkel való felszereltsége közötti kapcsolatot az 5. táblázatban mutatjuk be.

⁷ DVD felvevő, notebook, digitális kamera, webkamera, scanner, projektor, GPS helymeghatározó eszköz.

5. táblázat: Kommunikációs státusz és az új kommunikációs technológiai eszközök számának átlaga a háztartásban

Kontaktokraták (N=91)	2.98
Levelezők (N=125)	2.58
Beszélgetők (N=119)	2.64
Kontaktproletárok (N=371)	2.28

Az 5. táblázat jól mutatja, hogy a háztartásuk új kommunikációs eszközökkel való felszereltségében a kontaktokraták és a kontaktproletárok között mutatkozik a legnagyobb különbség, az utóbbiak kárára.

A gazdasági aktivitás és a foglalkozás szerint a következő három nagyobb csoportot különítettük el: foglalkoztatottak (aktív keresők, segítő családtagok), eltartottak (tanulók) és inaktív keresők (nyugdíjasok és munkanélküliek). A foglalkoztatottakat tovább csoportosítottuk foglalkozásuk szerint, s így a teljes mintát hat csoportba soroltuk, melyeknek a létszamarányát a következő táblázat mutatja.

6. táblázat: Gazdasági aktivitás

Inaktív keresők	13.7 %
Eltartottak	24.5 %
Vezetők, értelmiségiek és vállalkozók	10.2 %
Beosztott diplomás értelmiségiek	11.8 %
Nem diplomás alkalmazottak	26.5 %
Munkások	13.3 %
Összesen	100%

7. táblázat: Kommunikációs státusz, gazdasági aktivitás, átlagéletkor és a háztartások felszereltsége

	Kontakt- okraták	Levelezők	Beszélgetők	Kontakt- proletárok	Életkor (év)	Új kommunikációs eszközök átlagos száma
Inaktív keresők	16.5 %	15.2 %	11.7 %	12.1 %	44.67	2.16
Eltartottak	9.9 %	15.2 %	20.8 %	34 %	18.78	2.38
Vezetők, értelmiségiek és vállalkozók	18.7 %	9.6 %	15.8 %	6.7 %	42.09	3.71
Beosztott diplomás értelmiségiek	17.6 %	21.6 %	10 %	9.2 %	40.34	2.44
Nem diplomás alkalmazottak	28.6 %	29.6 %	25.8 %	26.7 %	35.91	2.2
Munkások	8.8 %	8.8 %	15.8 %	11.3 %	38.73	1.54
Összesen	100 %	100 %	100 %	100 %		
Átlagéletkor (év)	35.29	38.61	34.71	32.06		
Nők aránya	42.6%	54.5%	33.8%	53.5%		

χ^2 értéke: 59.32 df.: 15 szig. 0.000

Cramer V: 0.167

A 7. táblázat azt mutatja, hogy a mintában elfoglalt számarányukhoz képest a *kontaktokraták* jelentősen túlreprezentáltak a magas státuszú, magas iskolai végzettségű csoportokban, akárcsak a férfiak között. A *vezetők, értelmiségiek és vállalkozók*, valamint a *beosztott diplomás értelmiségiek* jóval nagyobb eséllyel kerülnek a kontaktokraták közé, mint az inaktív keresők vagy a nem diplomás alkalmazottak, akiknek a részaránya a kontaktokraták csoportján belül nagyjából megfelel a mintában való gyakoriságuknak. Ezzel szemben a munkások és az eltartottak körében jelentős hátrányok mutatkoznak, hiszen közöttük a mintában elfoglalt arányukhoz képest jóval kevesebben vannak olyanok, akik előnyös kommunikációs státusszal rendelkeznek.

A *kontaktproletárok* esetében fordított a tendencia, legalábbis ami a társadalmi státusz szerint legelőnyösebb helyzetű csoportokhoz tartozást illeti. A társadalmi státusz szerint hátrányosabb helyzetű csoportok körében a kommunikációs szegénység mértéke megegyezik vagy éppen alatta marad a mintában elfoglalt gyakorisághoz képest.

Az alacsony státuszú csoportokhoz tartozó *beszélgetők* körében a munkások és a férfiak számarányukhoz képest felülreprezentáltak a mintában, ami azt mutatja, hogy a mobiltelefon használata ebben a körben tágíthatja a társadalmi érintkezés adta lehetőségeket. A *levelezők* körében viszont a beosztott diplomások és a nők vannak jelentősen felülreprezentálva, ami arra utal, hogy az elektronikus levelezés adta előnyöket a magas iskolai végzettségű, de nem vezető és nem vállalkozó értelmiségiek nem haboznak kihasználni.

A két táblázat adatai alapján levonhatjuk azt a következtetést, hogy a kommunikációs státusz és a gazdasági-társadalmi státusz szorosan összefügg: a magasabb kommunikációs státusz magasabb gazdasági-társadalmi státusszal jár, és fordítva. A kitörést a mobiltelefon jelentheti, amely az alacsony társadalmi státuszúak esetében a kommunikációs státusz emelkedését eredményezheti. A nagy kérdés az, hogy a társadalmi-gazdasági státusz határozza-e meg a kommunikációs státuszt, vagy fordítva: a gazdagság titka a gazdag kommunikáció.